

opnieuw te beginnen, tot hij ten leste kans ziet met een sprong achterste voren op de rug van zijn aangebedene terecht te komen en door haar wordt weggedragen, of voor goed wordt afgeschrikt en het hazenpad moet kiezen. Ook dan is hij nog niet verloren, want bij het eerstvolgende vrouwtje op zijn weg beproeft hij zijn geluk opnieuw.

Het was niet alleen grappig om te zien, het was ook mooi en sierlijk. Het heeft wel is waar niets meer met mijn „merkwaardige hardlooper” te maken, maar het waren toch ook *wolfspinnen* en het was te aardig om het niet gauw even te vertellen. Het eenige, dat me spijt is, dat ik het niet kon filmen, maar dat is dan eens mooi werk voor de jongeren onder ons.

Bilthoven, Juli '38.

C. M. BOUWMAN-BUIS.

ONS NIEUWE NATUURMONUMENT.

De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland heeft gelukkig weer eens reden tot groote voldoening. Ik ben lang niet altijd voldaan over den gang van zaken en de belangstelling, die zij ondervindt. Dat het ledental nog maar altijd om de twaalfduizend zweeft en niet eens een fikschen sprong naar de twintigduizend, de vijftigduizend, de honderdduizend kan doen wekt bij mij, op zijn zachtst uitgedrukt, zeer groote bevreemding.

Maar gelukkig, die twaalfduizend zijn er alvast en van goeden wille. Dat blijkt dan ook wel hieruit, dat eenige duizenden hunner heel vlot de achtentwintigduizend gulden hebben bijeengebracht, die noodig waren voor den aankoop voor het hoogveennatuurmonument bij Fochtelo. Het moesten g. l. ten zijn, of op zijn hoogst rentelooze voorschotten, want dit is alweer (en dat vind ik heel prettig) een natuurmonument, dat zich niet kan „bedruipen” en waar elk jaar nog wel geld bij moet, om het aan zijn waardige en waardevolle bestemming te doen beantwoorden. Het zal hooger waarden opbrengen dan geld.

In mijn kwaliteit van Secretaris der Vereniging weet ik natuurlijk alles af van die giften en voorschotten, maar dat is ambtsgeheim. Intusschen mag ik wel verklappen, dat de voorschotten nog geen vijfde van de koopsom bedragen, de meeste vrienden en vriendinnen heb-

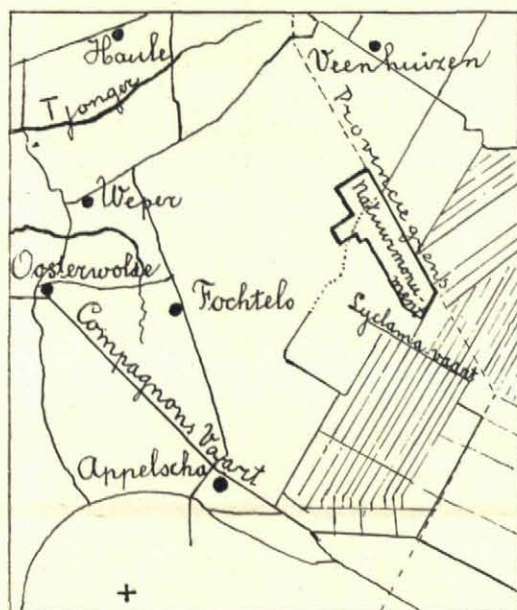

Fig. 1. Situatie van het Natuurmonument Hoogveen van Fochtelo.

ben de voorkeur gegeven aan een gift, groot of klein. Er bestaat nog al genegenheid voor groote giften, zoo zelfs, dat velen liever niets geven dan wat zij noemen niet een behoorlijk bedrag. Dit is een zeer fatale gemoedsstemming, alweer de foutieve overweging: „wat heb jullie nu aan een tientje of een rijksdaalder?” Dit werd mij dezer dagen weer toegevoegd door een hoogstaand Nederlander, een van de sieraden van onze hedendaagsche maatschappij. Ik zeg dan altijd: man, stuur alsnog dat tientje of die rijksdaalder en dat doet men dan ook altijd trouw. Onthoud dit tegen den tijd, dat wij weer eens een „beroep op het Nederlandsche Volk” doen. Ik houd heelemaal niet van die beroepen, ze zouden ook zeldzaam zijn wanneer we die vijftig

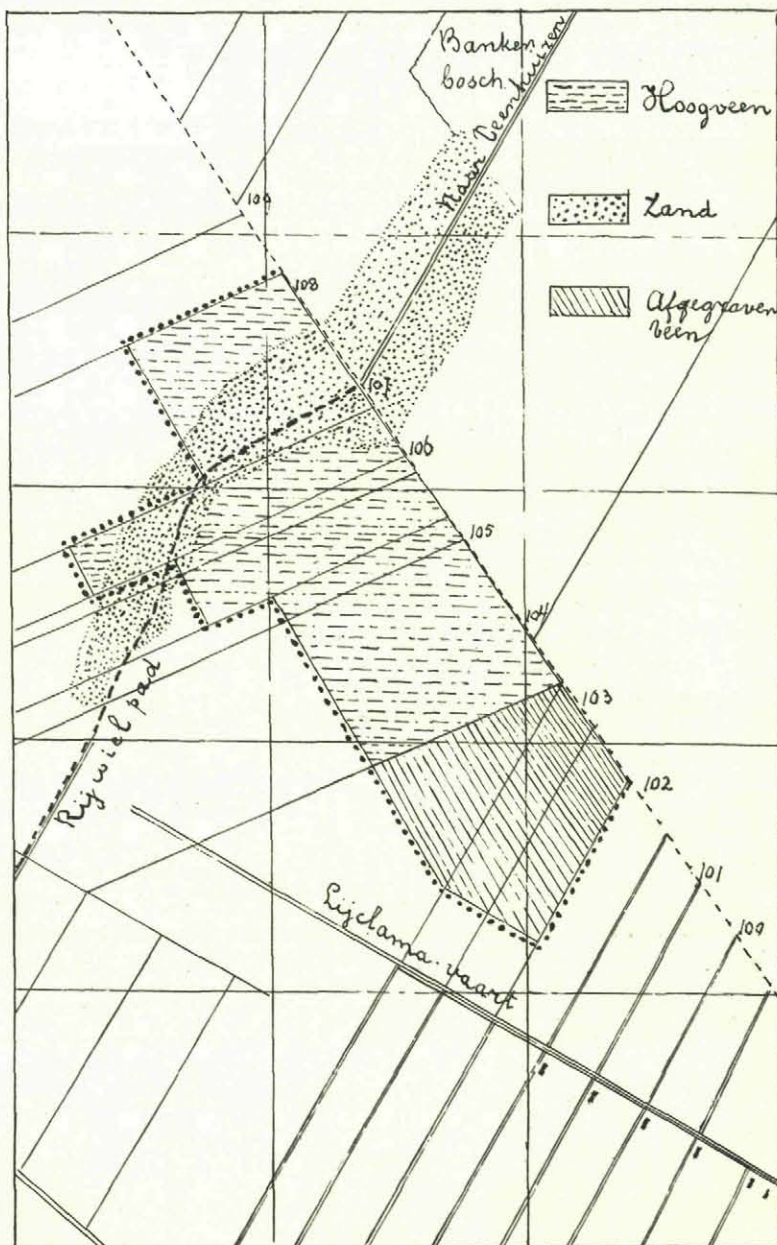

Fig. 2. Het Natuurmonument: Hoogveen van Fochteloö (De kwadraten zijn vierkante kilometers. Tijdens het afdrukken van dit kaartje is er nog een kleine verandering gekomen: het perceel afgegraven veen puilt nog een stukje uit in de richting van de m van Lijclama en het stuk tusschen de palen 105 en 106 is iets korter.

duizend leden hadden. Daarom, lieve vrienden vermaant elkander om leden te werven.

Doch nu ter zake. Datzelfde sieraad vroeg mij ook: Waar is dat Fochteloo, en hij was niet de eenige, die met die vraag kwam. Ik veroorloof mij dan te antwoorden: „in de buurt van Veenhuizen, de bedelaarskolonie”, waarop dan in negen van de tien gevallen de replek komt: „Net een goede buurt voor jullie!”

Inderdaad een goede buurt, de buurt van Oosterwolde en Appelscha, van Haule en Bakkeveen, het nog veel te weinig gekende en gewaardeerde grensgebied van Friesland en Drente. Een goed hoofdkwartier, om deze streek te leeren kennen, is het prachtig dorp Oosterwolde, gelegen temidden van een groote verscheidenheid van boeiende landschappen.

Van Oosterwolde naar Appelscha gaat de bekende Compagnons-vaart naar de Drentsche grens, waar eertijds de veelbesproken dam lag, die de scheiding vormde tusschen de Friesche en Drentsche verveningssystemen. Eenerzijds uit de Compagnonsvaart, anderzijds uit de Smilde-vaart drongen de turfvaarten, de „wijken” door in het groote hoogveen en ons schetskaartje laat u zien hoe op menige plaats die systemen elkander raakten en hoe ons Natuurmonument nu ligt in het hartje van het nog onontgonnen gebied. Het is dus net op het nippertje behouden. Op ons tweede kaartje ziet ge ook nog wel van die angstwekkende rechte lijnen, maar die beteekenen gelukkig nog geen wijken, zelfs geen slooten van beteekenis. Het zijn in hoofdzaak grensgreppels voor de verschillende kadastrale perceelen en waar ze loopen door het levend hoogveen hebben biezen en veenmos, veenbes en andromeda, zonnedauw en gentianen een prachtige mantel der liefde er over gespreid.

Dwars door het noordelijk stuk van het natuurmonument gaat een zandrug, die echter nauwelijks boven het veen uitsteekt, alleen in de buurt van de provincie-grens een paar bultjes vertoont. Maar die zandrug is behalve om zijn bijzondere plantengroei ook van belang, omdat hij gelegenheid heeft gegeven voor den aanleg van een rijwielpad van Veenhuizen naar Fochteloo. Daardoor is ons natuurmonument opgenomen in het net van Drentsche rijwielpaden, dat dezen zomer is opengesteld en dat alle Drentsche jeugdherbergen met elkaar verbindt. Wij behoeven er niet bang voor te zijn, dat dit rijwielpad nog eens zal uitgroeien tot een autoweg, want het Oosten van Friesland heeft hier voldoende verbinding met Drente langs de wegen Oosterwolde, Weper, Veenhuizen en Oosterwolde-Appelscha, Hykersmilde.

Menschelijkerwijs gesproken ligt ons natuurmonument daar nu dus veilig voor altijd. Het eenige, waar ik mij over bezorgd zou maken is, dat de voortgezette ontginning van de Friesche en Drentsche hooge veenen eindelijk ons bezit zouden bereiken en misschien aantappen. Een waarborg daartegen vinden we eenigszins in de uitgebreidheid van ons natuurmonument (ruim 250 h.a.). Ook is het misschien mogelijk, om van de Regeering te verkrijgen, dat een strook in Drente langs de grens onontgonnen blijft. Wij hebben dat natuurmonument gesticht door en voor het Nederlandsche Volk en het is dus niet meer dan billijk, dat dit Volk in zijn functie als Staat der Nederlanden zorgt voor die uitbreiding, die dan tegelijk bevestiging is.

Als beveiliging moeten wij ook beschouwen het zuidelijk deel van onzen aankoop,

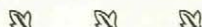
het stuk afgegraven veen. Dat zullen we voorloopig (misschien voor altijd) stil laten liggen en we willen eens zien, wat hier nu gaat gebeuren. De nieuwe boerderijen langs de Lyclama-vaart, die daar zoo aardig op een rijtje liggen, zullen hun invloed wel doen gelden.

Natuurlijk heeft dit natuurmonument vooral beteekenis voor de biologen en natuurvrienden van de Drie Noordelijke Provincies. Ik hoop, dat zij er behoorlijk van zullen weten te profiteren en ook dat de Stichtingen It Fryske Gae, Het Drentsche Landschap en Het Groningsch Landschap de belangen van het Natuurmonument zullen helpen bevorderen en de Groote Vereeniging zullen bijstaan met raad en daad.

We moeten alvast beginnen met den huidige toestand vast te stellen en een nauwkeurig vegetatiebeeld te ontwerpen van de verschillende perceelen, benevens een goed overzicht van de fauna. De grensgreppels kunnen mooi te pas komen voor de orientatie. Wanneer het noodig blijkt, zullen we ook een paar mooie profielen moeten steken en wat kienhoutbodempopen leggen en wanneer dat lukt en we maken er mooie foto's en teekeningen van en geven boeiend tekst en uitleg van alles wat er te zien komt, dan hebben wij meteen een goed antwoord op een andere vraag, die mij door lieve brave en beschaafde menschen is gedaan: „Wat heeft men nu eigenlijk aan zoo'n hoogveen-natuurmonument?”

Heusch, ons Nederlandsche Volk is nog lang niet zoo goed onderwezen, als men vroeger wel durfde te beweren.

JAC. P. THIJSSSE.

DRIE FRAAIE STRANDVONDSTEN.

BALANUS TINTINNABULUM VAR. *AZORICUS* PILSBRY.

Een aantal exemplaren van deze paars gekleurde zeepok met een kurk als substraat vond ik te Katwijk a. Zee op 18 Sept. 1937. De algemeene habitus van zeepokken mag ik als bekend veronderstellen. De variëteit *azoricus* werd door Pilsbry afgescheiden op grond van afwijkingen in de sculptuur van *tergum* en *scutum*, welke deelen vereischt zijn voor de determinatie van zeepokken.

B. tintinnabulum wordt slechts incidenteel in de Noordzee aangetroffen. Gegeven de type-localiteit — de Azoren — moet deze kurk wel door de Golfstroom (de tak door het Kanaal) meegevoerd zijn.

Litteratuur: PILSBRY: Cirripedia Smithsonian Institution Bulletin 93.

P. KRÜGER: Cirripedia in Die Tierwelt der Nord und Ostsee Lief. VIII.

J. J. TESCH 1920: Het Leven der Zee.

MARTHASTERIAS GLACIALIS L. Fig. 1.

Van *Marthasterias glacialis* L. bevindt zich een exemplaar in mijn collectie, dat gevonden is te Scheveningen bij de haven in Juni 1928 (door C. Ebbinge Wubben, mij geschonken door J. B. Henrard). Het voorwerp is 21 cm in middellijn en heeft 2 van de 5 armen in regeneratie. Deze karakteristieke soort heeft de afgeplatte armen bezet met 7 rijen groote stekels en kan een grootte bereiken van $R = 35$ cm (R = straal gemeten van het middelpunt der schijf